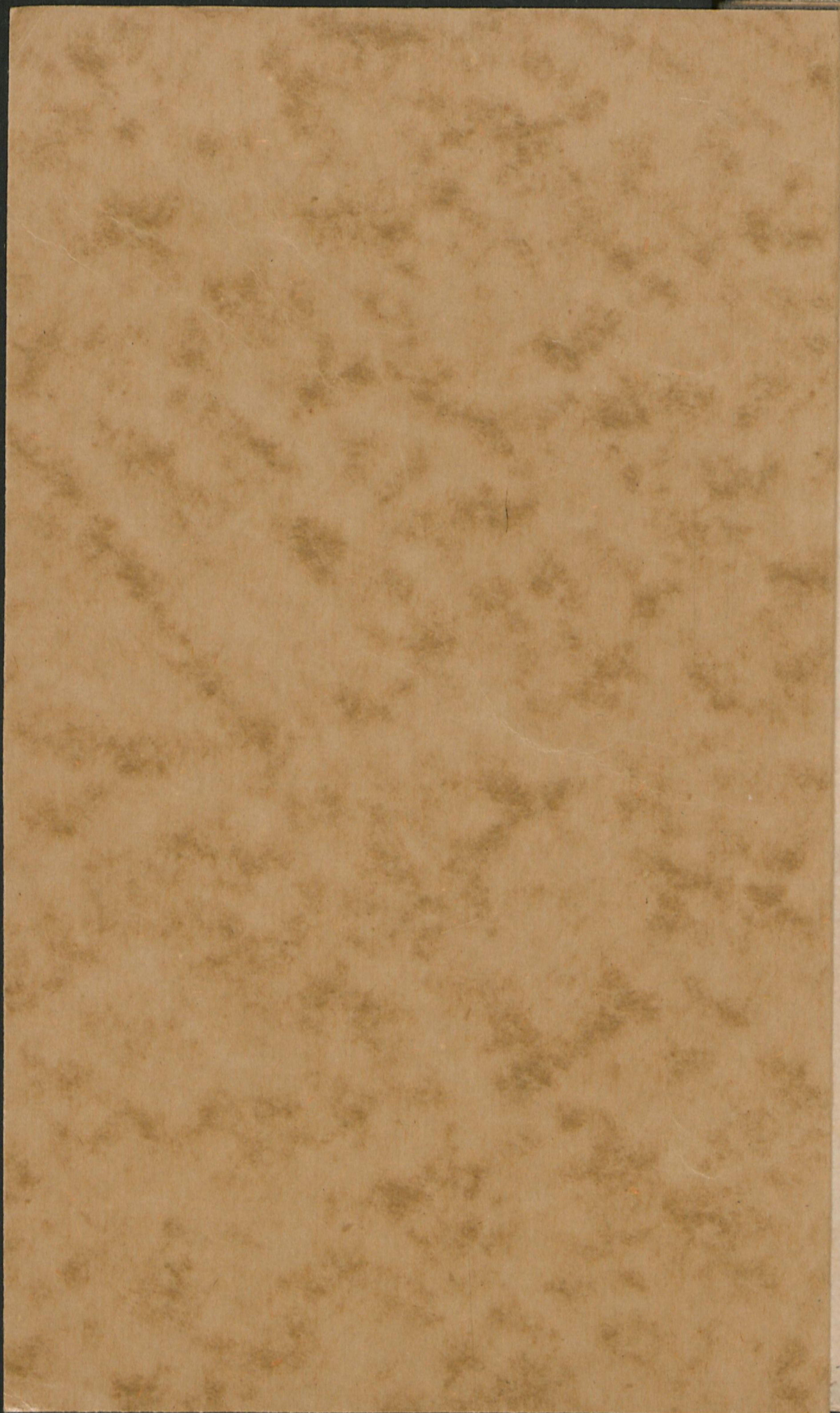


Vc
2504







EPITHALAMION IN NVPTIAS

ILLVSTRISSIMI PRIN-
CIPIS AC D. D. IOHANNIS CA-

SIMIRI COMITIS PALATINI RHENI, BAVA-
riæ Ducis, &c, clementissimi sapientissimiq3 Princi-
pis atq3 D. D. FRIDERICI Comitis Palatini Rheni,
Sacri R. imperij Archidapiferi, & Electoris, Bauariæ
Ducis &c, F: & genere & virtute atq3 pietate nobilif-
simæ Heroinæ D. D. Elisæ Saxonix Principis, &c.
potentissimi Principis ac D. D. Augusti, Ducis Saxo-
niæ, Sacri R. Imperij Electoris, & Archimarschal-
li, Landgrauij Thuringiæ, Marchionis Mis-
niæ, & Burggrauij Magdeburgen-
sis, &c, F, Scriptum

Ab

HENRICO XENANDRO

ALTKIRCHIO.

geb. 18. Oct. 1570.
† 2. April. 1590.
alt 38. Jahr.

HEYDELBERGAE EXCVDEBAT

Michael Schirat, Anuo 1570.

EPISTHALLAMION
IN IVPTIAS
ILLVSTRISSIMI PRIN-
CIPIS AC D. D. JOHANNIS CA-
SIMI COMITIS PALATINI RHODANI
ET DUCIS SACRAE ROMANAE IMPERII
ARCHIEPISCOPI, & ELECTORIS
SAXONIAE, & ARCHIEPISCOPI
SACRAE ROMANAE IMPERII
PRINCIPIS AC D. D. AUGUSTI
PRINCIPIS AC D. D. AUGUSTI
PRINCIPIS AC D. D. AUGUSTI
PRINCIPIS AC D. D. AUGUSTI



HEYDELBERGAE EXCVDEBAT
Michael Schmitt Anno 1777



EPITHALAMION IN NVPTIAS

ILLVSTRISSIMI PRIN-
CIPIS AC D. D. IOHANNIS CA-

SIMIRI COMITIS PALATINI RHENI, BAVA-
riæ Ducis, &c. clementissimi sapientissimiq; Princi-
pis atq; D. D. FRIDERICI Comitis Palatini Rheni,
Sacri R. imperij Archidapiferi, & Electoris, Bauariæ
Ducis &c. F: & genere & virtute atq; pietate nobilif-
simæ Heroinæ D. D. Elisæ Saxonæ Principis, &c.
potentissimi Principis ac D. D. Augusti, Ducis Saxo-
niæ, Sacri R. Imperij Electoris, & Archimarschal-
li, Landgrauij Thuringiæ, Marchionis Mis-
niz, & Burggrauij Magdebur-
gensis, &c. F.

VNde noui clangor plausus ferit æthera tantus,
Mētibus insinuant quæ se noua gaudia mæstis
Diuorum pelluntq; grauis tormenta doloris

Mons iacet excelsus speluncaq; horridus atra,
Rupibus ex altis quæ Nicarus intrat in æquor,
Sancti nomen habet, uel quod Germania quondam
Mercurium hinc studio uenerata est nescia Christi;
Vel quod posteritas simili sub imagine Veri
Falsa, salutiferis Dijs hinc coelestibus aras
Erexit, delubra nouis ex honoribus auxit.
Hinc nuper, patria procul à regione remotus
Consedi, euoluens animo fera fata Sionis,
Scilicet infernis digressa paludibus Ate,
Qualiter Europam discordibus implicet armis,
Regna quot assiduo Martis labefacta furore

A 2 Sponte

Sponte sui inertius sint causa caputq; propinquit,
 Oppida sunt equata solo quibus irreparabile damnum
 Passa, quot incultis horrentia sentibus arua,
 Quot iaceant neglecta uagis uineta colonis:
 Ac quanquam tenero pure pietatis ouili
 Solius ob Christi nomenq; fidemq; professam
 Sincerè, tot nunc audio lupo ore bidentes
 Hesperius paucis annis extorsit inermes,
 Corpora quot nunquam prostravit Marte secundo
 Roma triumphali cum staret cincta corona,
 Et foret immensi caput insuperabile mundi:
 Tanta tamen rabies non dum saturata cruore,
 Sed magis inflammat ceu largus Hydropica potus:
 Guttur, et oblatis magis exuruntur ab undis:
 Sic magis crudescat, gliscatq; ferocius ore
 Efflans arma, minas, lites, odia aspera, fraudes,
 Heu quibus innumeri regesq; ducesq; potentes
 Adducti aduersum conspirauere Monarcham
 Supremum mundi, conantes sceptrum tremenda
 Eripere, audaciq; manu solio turbare.
 Hec, inquam, ut querula meditabar arundine, tristes
 Audiui Dryadas, tristes & Oreadas omnes
 Cum lacrimis misere sortem incusare Sionis.
 At nunc mirifica fremuere cacumina montis
 Leticia, est & se, (mirum) de sedibus imis
 Visa relaxatis radix attollere fibris.
 Fallor: an Eois surgit lætissimus undis
 Ille dies, quo se proles pulcherrima magni
 Principis Augusti uinulo sociabit amico
 Coniugij Casimire tibi, totamq; dicabit,
 Curriculum ut tecum uite concorditer omne
 Conficiat, clara faciatq; propagine patrem.
 Fallor: an iccirco tellus hilarissima uultu
 Exultat Dominamq; suam officiosa salutatur?
 Ergone Hamadryadas resolutas luctibus omnes

Hercinie

Hercinie siluæ Faunos hilaresq; Napeas,
Viniferi & Rheni Nymphas, spumantis & Istri
Naiadas & Nicri, quæ cultaq; numina Dorsa
Hunnorum peragrant applausus edere letos,
Cernoq; gratantes uenienti occurrere Nymphæ
Albidos, obsequio & uenerari sedula grato.

Salue festa dies Hymenæe sacerrime salue.
Sponsa Iouis thalamis salue dignissima Elisa,
Ingredere auspicijs lætas felicibus oras
Læta, tibi cœli quas Rex promisit amicas.
Namq; mihi Delphis oracula uera roganti
Non uano augurio præfagus Appollo futuram
Respondit de te uirtutis ab indole claram
Progeniem, quæ si sincerè numen adoret
Omnipotens, eius si sacra statuta propaget,
Illustretq; potest quantum, tueatur & armis:
Tum Mahometigena deuictio Cæsare bello
Sceptra triumphali capiet latissima dextra
Turcarum, errantes populos adducet ouili
Christe tuo, uictis leges præscribet honestas,
Atq; suis proauis quanto felicibus armis
Notior Isaides, tantò excellentius omni
Nomen ab orbe feret patribus super æthera notis:
Sponsa pudicitie decus admirabile raræ
Concipe nobiscum sub pectore gaudia uera;
Sola quod est tali dignissima uisa marito
Teutonicis est quo nemo præstantior aruis,
Seu genus antiquum spectes ab origine prima
Seu dotes animi & specimen uenerabile morum.

Si libet annales ueteres cognoscere mecum,
Stirpe palatina, superest quæcunq; per orbem
Nobilitas patrum non ementita suorum
Laudibus & multis insignia plena trophæis,
Inuenies omnem primo ceu fonte profectam

Nam modo Boiorum qui gaudent nomine prisco
Antiqua uirtute duces, sceptroq; potentes,
Carole regali Francorum stemmate nate
Magne; quod inuictus bello crudeliter orto
Panda reluctantes tua sub iuga traxeris hostes
Europam terraq; mariq; subegeris omnem,
Et Clarij cultor fueris cupidissimus antri,
Quando cruentati siluerunt arma Gradiuis
Excelsæ te de uite primordia ducunt.
Gnata palatini tua origine proxima neptis
Henrici, Boio se desponsauit Othoni,
Cuius auus primus fuit INDUPERATOR ab arte
Militiæ Arnolphus toto celeberrimus orbi,
Hinc est IMPERII quondam quod sancta uetustas
Consensu procerum si quando MONARCHA creandus,
Prima Palatinos uoluit suffragia ferres
Digna Pipinæe ut gentis monumenta triumphis
Posteritas memori & res tot bene pectore gestas
Grata reseruaret, nullumq; extingueret æuum.
Non secus ac quondam magni regnator Olympi,
Mirificum propter ueræ pietatis amorem
Sceptra palestinae soli commisit Iudæ,
Culmen & ad tantum natos euexit honoris.

Hinc quoq; tu INGELHEIM sacrata palatia multis
IMPERII seclis sedes clarissima, quondam
Dædali i constricta manu, & suffulta columnis
Fusilibus, Magnus Latij quas extulit ipse
Finibus, & tectis regalibus intulit: at cum
Cultibus impietas succreuit inanibus aucta,
Fœda cuculligeris erg. stula facta scelestis,
Nunc ueteris tantum uestigia nota decoris
Pagus habens, tanquam proprijs hæredibus aula
Iure Palatinæ paret, subiectus & audit.

Nympha puellarum fortunatissima cernis,
Quam tuus illustri descendat origine coniunx,

Longæua

Longæua cuius præstantes stirpe nepotes,
 Gloria gestarum quos uexit ad æthera rerum
 Perpetuò totum Marsuris laudibus orbem
 Complens; nunc canerem nisi maius uiribus illud
 Esset opus nostris, longisq; ambagibus aures
 Ingratum retinere foret, multumq; morari
 Nos desiderij tua feruida uota puderet.
 Quin fateor nostri susceptum carminis orsum,
 Mœonidæ digno uix Musam carmine uatis
 Posse, uel ingenium diues finire Maronis.
 Tam mihi uerarum præconia grandia laudum
 Occurrunt, hebetantq; meos in pectore sensus.
 Sponsa tuo solus qui cordi incendia præbet,
 Illum oculis unum spectata uigilantibus, illum
 Obserua tantum, tantum mirare uideq;
 Illi quam faciem gratissima forma serenet;
 Quantus honos frontem pulcrosq; decoret ocellos,
 Indolis excelsæ & mentis certissimus index,
 Semina uirtutum quam sacratissima cordi
 In sita diuino sint, ingentesq; profundant
 Diuite prouentu fructus, quos ultimus orbis
 Quâ iacet Aethiopum tellus, quâ Nilus inundat,
 Orbe pererrato & quâ se sol mergit iberis,
 Suspicit effræno fractus terrore metuq;
 Terrificantq; trucem Gallum pugna,ibus armis,
 Sacra prophanantem nuper quem uerba Tonantis,
 Pontificis suasu libertatemq; popello
 Afflicto miserè eripientem, Marte repressit
 Legitimo, & pacis noua pacta ferire coegit.
 Nunc memora Clio quanto in discrimine uitæ
 Versatus fuerit: quam pro pietate paratus
 Auxiliatrices adferre manusq; pijsq;
 Iniuste illatam uim propulsare, uel atra,
 Fata poposcissent si sic, occumbere morti:
 Qua concussa metu, ac quo Francia tota tumultu:

Edidit intrepidus quās strages, foedere facto
Noster hic ornatus qua laude penatibus Heros
Succesit patrijs rursum acceptissimus hospes.

Ausus erat quando uiolata pace secundo
Liliger oblitus decoris famæq; parentum
Laudibus eximijs, nec non uirtute paratæ,
Insanam inuocuo dextram scelerare cruore,
Ac sua crudeli lacerabat uiscera ferro,
Quæ Latij nollent malefida insomnia Papæ
Arripere, ut Christi documenta salubria uitæ,
Nemoq; Teutonidum, sociorum clade piorum,
Commotus, contra scelerato Marte resumpta
Arma ire audebat, gladiosue obtenderere iustos
Tum pius hic princeps sortem miseratus acerbam
Christiadum, aggreditur Rheni te Rector aquai

Quæ fortuna parens obseruandissime fratrum,
Nostrorumq; ærumna premat quam tergora magnas
Maiorum parta quam libertate labore,
Atq; salutifera Christi priuantur iniquæ
Doctrina: nullos & quam miseratio tangat
Germanos eadem fidei documenta professos,
Cernis, & à luctu solatia sepe reposcis.
Sed mea mens quo sit laudum perculsa calore
Nescio, iam dudum furibunda inuadere castra
Gestit ouans mihi, nec placida contenta quiete est.
Cernis quæ Gallo subeat fiducia rerum.
Suscitat in primis spatiosa potentia regni
In bellum, spondet sed coniuratio palmam
Multorum, & Papæ resonantia fulmina latè
Sacrilegi pariunt contemptum numinis illi
Saluifici, & fastum cæptis immanibus addunt.
Ast ego bellator dio numinine fultus
Foedis fragis aueo caput obiectare periculis,
Ferreq; communis Sortis communia tela,
Nec dubito Dominus quin prospera uota daturus

Cono

Conterat inuisos iaculis ultricibus hostes.
Tempus adest sub quo meretrix Babylonica casu
Concidet horrendo celsis à sedibus acta,
Quacum concubitu impuro quicumq; cubili
Templa sacri Flatus foedarunt, regna tenentes,
Cuius & a turpi mercatu pondus & auri
Pondus & argenti qui corrasere nefandum,
Credita pandentes nummis compendia uitæ,
Pellicis audito lapsu sua pectora amata
Concutient pugnis, ululatibus athera frustra
Implentes, nimium & sua serò fata gementes:
Hanc, sine, tergeminis redimitam uertice mitris
Debilem: sancta pro Relligione gerendum
Bellum est, auxilio Christi est & ouile tuendum.
Quam potes adfer opem, sine me me educere castra,
Afflictis fidei & nostræ succurrere turmis,

Boius hic Heros pietate & maximus æuo,
Nunc Deus experior re ipsa quod clade tuorum
Afficeris, tibi nec subeant obliuia nostri,
Quando animum talem iuueni & tam certa dedisti
Pectora: Et hæc implens memorabat fletibus ora:

Postquam animum tantæ accendit pietatis imago
Et superis fas est parere uocantibus ultro,
Nate bonis auibus, quo te tua fata uocarunt,
Vade, comes tibi sit noster seruator IESVS.

Vt primum gelidæ ductu felice Mosellæ
Armato superauit aquas cum milite, tristi
Consternata stetit uultu, fluxumq; repressit
Sequana, tristis Arar, Ligeris Rhodanusq; steterunt
Non minus ac quondam Rubiconis Iulius undas
Transijt ut Cæsar remis uel isq; secundis:
Roma repentino Martis percussa pauore
Contremuit, rigidasq; minas grassantis & iram
Militis extimuit peregrinis finibus orti.

Primum terga fugæ committit tutæ caterua

Sacrificium

Sacrificum querens, Dijs gens inuisa supremis,
Præstigijs quod tot delusit inanibus annis
Mortales miserè. Pars urbes nocte silente
Ingreditur firmas uallo, cinctasq; maniplis.
Magna cauernosis pars se tectura lacunis,
Qua data porta ruit (plantis metus addidit alas)
Et nemora alta petit: pars quos scelus exitiale
Exanimat mentis, contundit pectora pugnis,
At pars quæ placidos mores & mite cucullo
Pectus & insignem simulat pietatis amorem,
Ingenium abiecta sancta illa ueste lupinum
Detegit, horribilem depromens corde furorem;
Clamat io ciues cunctas limphata per urbes.
Si qua receptorum Diuum uos cura remordet,
Si sacra decretis bullisq; minacibus aucta
Relligio, propter miracula multa probata,
Si cordi uobis est uestra salusq; laresq;
Ferte citi auxilium, capite arma, resumite uires.
Hostis adest; magnis constructas sumptibus aras
Diruet, & templis simulacra Deumq; mouebit
Reliquias: mystas trahet & post terga reuinctos
Sacrifici æterni memores (o tempora) sanctos
Quo cessit ueterum pietas? quo gloria patrum?
Ni uos Francigenæ gens insuperabilis armis
Externum uestris pellatis finibus hostem.
Eheu coelicolæ nostræ miserescite sortis.
Vester honos agitur, patribusq; recepta uetustis
Relligio, Papæq; salus ter maxima summi.
Talibus exardet furijs exercitus omnis
Regius, irarum & stolidas effunbit habenas.
Arma fremit demens, armis circumdatur aspris,
Certatim laudem tanto discrimine querens,
Prorumpuntq; auidæ dubij certaminis alæ
Hec locat insidias augustis uallibus hosti,
Obsiditq; uias paruas, aditusq; cohorte

Argenti

Ingenti firmat, tacitis seque occultis umbris.
Illa agit excubias vigilanter moenibus altis.
At manus Italij meritis bullisque superba
Pontificis, cuneisque feris confertus Iberis,
Totaque regali formidine Francia fictis
Dedita Dijs, uita et contemptor Teuto lucella
Ergo, Burgundique et adhuc simulacra colentes
Heluetij, densum tam conglomerantur in agimem.
Quam creber uentis caelo ruit imber abactus.
Et faciunt collum per summa cacumina castra
Ac iuga tormentis tumidis obsessa coronant
Illicet exactae uiolenter puluere glandes
Sulphureo horribilem uasto dant aethre fragorem.
Qualis terrigenum sonus intonat auribus alto
Ceperunt postquam mugire tonitrua caelo.
Terrifico magnus fumo obuelatur Olympus
Eripiturque dies planis uenientibus aruis.

Atque hoc dum Gallus nostrae terrore cohortis
Nititur inceptos gressus auertere regno,
Extemplo magnus Princeps Casimirus in armis
Consortes belli uerbis affatur amicis,
Ne leuis ignauus obrepat mentibus horror,
O socij nostris nulla uirtute minores
Patribus, imperio sceptroque potente potitis.
Este animis fortes et spe praesumite bellum.
Certa triumphalis capturi gaudia laudis,
Maiores nostri fame dulcedine capti
Viuacis, totum mundum domuere rebellem.
Atque coegerunt metuenda cape scere iura.
Si qua recusaret gens barbara froena parentum
Illa dedit iustas effuso sanguine penas.
Ergo quid indignum ne committamus inertes
Maiorum uirtute, prior cras Dux ego uester
Hostiles acies perumpam, pone sequentes
Vos legite arreptis uestigia fortiter armis.

Britannica

Mittite, loetalis si quis timor impetat artus
Partibus à nostris est inuictissimus HEROS.
Qui regit imperio caelos terrasq; patentes.
Ille dabit dextris cedat uictoria nostris,
Et capita auratis connexa corona trophæis
Præmia magnifici, cingat, diuturna triumphi.

His iuuenum flos ad subeunda pericla paratus
Teutonicus dudum, nec quidquam territus, ardet.
Irarum plenus dubio certare Gradiuo,
Proq; resurgenti diuini semine uerbi
Aut mortem oppetere, aut gentes frænare superbas,
Christicolisq; pijs placidam donare quietem.
Et nisi nox atra caligine cæca negasset
Visum, tentasset, uirtus quid uiuida posset.

Ecce ferè media proceres dum nocte sopore
Membra focillarent armorum pondre fessa,
Ante Ducis lectum Boiorum constitit una
Eumenidum erroris genitrix, omnisq; magistra
Conficti, prauiq; tenax, & nescia flecti
In melius, quamuis iter impietatis aperte
Ante oculos uideat, quibus & sit amicta, tenebras.
Que quia tot false species assumit inanes
Relligionis, habet quot fraudis in orbe ministros,
Omnibus est odio uasto phlegetontis ab amne
Pulsa uenenatis terras defœdat & alis.
Illa Deum pestis Genij simulata figuram
Aetherei his illi conata adfere timorem,

Nate Palatino quonam Dijs itur inquis
Te maneant cernis non quanta pericla tuosq;
Quid petis exitium timido cum milite præsens
Prodigus an uitæ breuis es: propriæq; salutis
Immemor: haud miseret te nunc tot mille uirorum
Siste gradum, reflecte pedes, cito reprime gressum,
Viribus, & numero tuus est exercitus impar
Hostibus in tutis residentibus undiq; septis.

Adde quod Ausonij metuenda potentia Pape,
Qui Iouis hic summi fuit ipse Vicarius annis
Mille & quingentis ac celsæ Ianitor arcis,
Cuius quando iubet concludit & ostia pandit,
Quineriam eliminans uerbis tribus æthere Tonantem
Includit panis frustis, o quanta potestas:
Si fortuna tuis faueat mutabilis ausis,
Innumeros Genios reserato educet Olympo
Armatos, tua qui turbabunt castra repente,
Inq; fugam iusta repetiris sanguine pœnis
Vindicta uertent: quid enim patietur inultum?

Hic inquit uatem irridens Bauarica proles,
Mene Sathan fictis tu uis terrere periculis,
Quem tegit inuicti tutela fidelis IESV,
Ad cuius nomen Cocyti stagna tremiscunt.
Aufuge terrorum satis est & fraudis abunde,
Ipete cunctorum mater foecunda malorum
Tartara, supplicij crucianda perhennibus, ima.
Stat conferre manus, dubiosq; subire labores,
Stat tua magniloquis fraudum fundata uenenis
Regna per ingentes euertere funditus oras,
Venturo imponas ne tam mendaciter æuo
Amplius: ista manet te nunc uindicta Tonantis.
Dixit et intrepido uultu dextraq; coruscus
Castra per hostiles ducit sine clade suorum
Terras magnanimo confertim milite complens.
Nil facit appositae acies fulgentibus acres
Ensibus & telis: nil interclusa uiarum
Septa latrocinij completa: nihilq; moratur
Insidias nemorum latebris fossisq; locatas:
Sed ueluti Rhenus, quando pluuiialibus undis
Opplentur ripæ, rapidisq; agitantur ab auris,
Aggere disrupto per aperta iter æquora pandit,
Et sata sternit humi crudeliter obuia passim,
Sternit & arboreos immani pondere foetus

B

Quaq;

Quaeque ruit miseris dat plurima damna colonis
 Egregijs animi magni sic dotibus Heros
 Lata Palatinus per Galli rura ferocis
 Agmina agit fidis stipata cohortibus, hostes
 Fundit humi passim remorari iter usque uolentes,
 Nunc huc nunc illuc laxis defertur habenis.
 Cum fremitu magno, miratur inertia corda
 Regia non æquis committere se semel aruis,
 Obuia coniunctis non ferre cohortibus arma:
 Sed canis ut septo timidus munitus herili
 Latratus tumidos, ceu fulmina, iactat in auras:
 Aut uelut assensu superato ex uertice quercus
 Tibi en rabiem ludendo fugare luporum
 Nititur in silua, promptumque ad praelia robur
 Ostendit cantu, cum longe est uiribus impar:
 Sic ex fumosis et tutis aggere muris,
 Atque ex diuersis tacturis collibus astra,
 Bellica terrificum tantum tormenta furorem
 Puluere nitroso rapidas spumantia glandes
 Euomere et fortes ad pugnam ostendere uires
 Viderat ut Pluto tristis dominator Auerni
 Quanta suo regno tua Dux Casimire labanti
 Inferret uirtus, quam tristia damna ruinae
 Mansurae tecum daret imperterritus ipse:
 Condeus patriæ lux illustrissima gentis,
 Talibus affatur turbatus Hypocrisis ore:
 O Germana uides ut nunc mea regna labascunt
 Nemo Quirinalis recipit noua dogmata Papæ
 Excidij nostri caput ampla Bohemia primum,
 Ex quo illam docuit, nunquam mihi cre didit, Hussus,
 Tota Euangelij fruitur Germania luce,
 Verba Dei sequitur spatiosa Polonia tantum,
 Exuit informes Ecclesia Sueuica cultus,
 Agnouere Deum, Dani, Scoti, atque Britanni,
 Terra reintegrat doctrinae semina pura

Hactenus

Hactenus infelix lolium quæ protulit, omnis.
Heu mala quanta creas nobis diuine Luthere,
Quam fuerat melius non euulgasse profanæ
Nostra tot en seclis ludibria credita plebi.
Heu soror ad summum uentum est, nisi quidquid honoris
Gallia sacrificis nostris addicta reseruat,
Arte tueamur, ueteri foueamus & astu.
Ergo age fac fictæ renouent ut foedera pacis,
Et proceres subito bello infelice recedant.
Fata uiam inuenient, qua rescindantur inique,
Finibus excessit ualido cum milite Francis
Ut Teuto, cuius propter pietatis amorem,
Noster honos turpi ruet alto à culmine casu,
Si modo concurrant infestis cominus armis.

Illastarim dicto parens mandata facebit.
Auribus inspirat procerum concorditer aurans
Quæ fera mi: escuit exuto corda furore,
Et desiderium ferri pugnaeq; recedit.

Tum Rex, irarum adductis paulisper habenis,
Liliger, expendens non expectata cadentis
Damna sui regni, celsa intra tecta coacti
Concilij in medio, mœsto sic fatur ab ore

Hei mihi primates renouamus Marte duellum
Aduerso infelix cum Relligione Deoq;
Inuictisq; uiris, quos Dijs nonnulla secundis
Bella fatigabunt, nec corda rebellia flectet
Horrendis poenis exercita sepe Tyrannis.
Nostra ruinosi quam sunt attrita procellis
Lilia, quam tristi iaceant afflicta ruinas
Ante oculos interq; manus sunt omnia uestras,
Nunc uero aduersæ grauior Rhamusidos ira
Tristius exitium nobis meditata propinquat.
Bellipotens Teuto nostris grassatur in oris
Illa Palatini proles fortissima, canæ
Nulla retardarunt quem brumæ frigora, nulla

tueamur
reseruamus

Robora fugarunt densis contraria pilis,
Terror at inuictus nostris est: tantus in ense
Assurgit, tanto splendentia turbine tela
Contorquet, tantasq; leui certamine strages
Edit: quid faciet cum seria praelia surgunt?
Omnia formido quoties ego cunq; recordor,
Quæ puer, hac nostra cum uersaretur in aula
Egit præclare, quanta uirtute decorus
Ante alios longe eluxit, quo robore fultus
Victricem tulit ex omni certamine palmam:
Vos date consilium & rebus succurrite fessis.

Martius instabili uariatus ab æthere mensis
Nunc ibat niueis succinctus membra capillis,
Nunc pluuijs faciem & referabat grandine mixtam,
Frigore concretam nunc barbam rursus habebat,
Nunc stillabat equis solis resoluta liquorem:
Tunc Rex Gallorum præstantes arte loquendi
Legatos mittit pacem ueniamq; precatum,
Qui cum Germanæ te conuenere iuuentæ
Spectatum uirtute ducem, sic uerba dedere.

Quod ramis oleæ noua pacta rogamus amici,
Hoc tibi Teutonidum ductor fortissime totum
Debetur, cuius mentis præstantia quondam hic,
Non secus enituit, quam significantur in herbis
Mollibus instanti fruges æstate futuræ.
Et tua dexteritas nunc explorata gerendi
Est bene res nobis, animoso & pectore uirtus
Efficit, ut noster promittat Sceptrifera, illis,
Religionis amor quos arma resumere iussit,
Æternam requiem & uentura in secula pacem.
Eductis a te stipendia debita turmis
Regia pollicito numerabit tempore dextra,
Promissisq; fides seruabitur integra certis.
I decus egregium tanto de Rege triumphæ,
Victor habes tota tantum quod mente petisti,

Emicat

Emicat auditis istis perfusa recenti
Letitia Christi coniunx hilarissima dicens:
Nate Palatino Heroum fortissime, gentis
Germanæ lumen, noster fidissime tutor,
Quod spoliū non sum lacrymabile facta Tyrannis,
Perdere qui quærent tantum me funditus unamque
Quod furor insanus belliq; cupido quieuit,
Quodq; doloriferæ promissa leuatio Sortis,
Et mihi placatæ genialis ramus oliuæ
Coniunctis dextris nunc est protensus amicis;
Acceptum refero tibi post munimen I E S V,
Quidquid id est totum, & meritis pro talibus omnibus
Tempore quas possum persoluam pectore grates.
Quin te uictrici palma post fata recingam,
Qua mihi donatos Genijs coelestibus addo,
Et tribuo ueros mansuros semper honores.

Macte istis animi Dux inclyte dotibus alti,
Aequiparâq; tuo meritis tua nomina patri,
Qui cum magnificas aula Laterensis habenas
ELECTOR cepit, solioq; potitus auito est,
Non sua sacrilego conatus regna Gradu
Longius ereptis alijs extendere sceptris;
Nec passus uitam putri torpere ueterno,
Turba Cinædorum facit hoc ut tempore tota:
Sed pius Achasides statuas ut ab æde remotas,
Atq; Bahaliticis flammis ultricibus aras
Numinis instinctu diuini exussit, & omni
Labe Prophetarum purgauit scripta sacrorum:
Sic hic nostro H E R O S pietate grauissimus æuo,
Inuidiam spernens regumq; ducumq; minantiū
Fertilis excidium regni, tristemq; ruinam,
Sustulit e templis idola profana Deorum,
Dogmata commentis hominum uiciata dolosis
Sacra, tenebrosa & caligine tempore longo

B 3

Merfa

Merita renascenti clarescere lumine iussit,
Integrumq; sacris uerbis reparauit honorem.
Ampla cuculligeris quæ uectigalia pigris,
Delicijs Siculis lautam instruxere culinam
Indiga subsidijs ætas, effoeta senectus,
Musarum & studijs castis operosa iuuentus
Ipsius his iussu tantum, ceu postulat usus
Legitimus fruitur per regna LEONIBVS arte
Subdita INAVRATIS, & clara insignibus ORBIS
Quam mea meritos tulit ut pomoeria sumptus
Concordi studio dilatarentur ubiq;
Sincerè, nomenq; Dei cognosceret orbis.
Quam uigil attenuat sensus corpusq; senile
Cura fori, ne quis nostro prædator ouili
Iniustum imponat simulato iure tributum,
Aut premat insontes audax iuiuria leges,
Aspera cliuosi cum per diuortia callis
Quotidie ingreditur descensu sæpè molesto
Tecta suis queis sub dictat pia iura Senatus,
Actaq; cognoscit certantum cuncta reorum.
Sic regere imperio populos, sic scepra tenere
Summa gubernantes decuit, non excoriare,
Nec ceu telluris contemnere inutile pondus.
Iacta tibi landis quæ fundamenta perhennis
Fac simili studio princeps tollentur in astra,
Cum mihi tempestas, nostro quæ plurima collo
Imminet, exorta est, similisq; referbuit ardor
Telorum, talisue tremor pia meubra petiuit,
Ceu duo Boiorum uestro de sanguine nati,
Clari Fridricus probitate Philippus & armis
Terga coegerunt sceleratum uertere Turcam
Pannoniam tumido quâ gurgite perfluit Ister,
Impleruntq; suo nascentia nomine scela:
Ceu duo Marchiones pronepotes sanguine qui sunt
A tibi materno, Ioachimus nempe secundus,

Albertus

Albertusq; Getis uictis qui nomen Achillis
Teutonici accepit, signis fulgentibus ambo,
Heroes gestis rebus feliciter ambo
Ante alios celebres: mihi mœnia firma fuerunt,
Imber inundasset cum armorum Turcicus atrox,
Quâ iacet immensis uallis munita Vienna,
Meq; patrocinio texerunt rebus in arctis
Constanti: tua sic uirtus Heroibus æqua
Semideis, quod iter laudabile suadet inire,
I pede felici, nec quidquam cede furori
Obiecto, contra sed tanto audentior ito,
Effusa quanto saeuit truculentior ira.

Maeste tua sancto uirtute simillime regi,
Consisus Domino lapidis qui turbine strauit,
Horrendi Goliath prærupta mole Gigantem
Corporis, immite & stricto caput abscidit ense.
Cetera quæ subito casurus possidet orbis,
Feruente, intereunt, ceu nix liquefacta calore.
Nixa fide uera reuerentia grata Tonanti
Sternit iter regis superam stellantis ad aulam,
Ambrosijs & dat mensis accumbere Diuum,
Donec honorabit reuerenter curia cœli
Tota redemptorem curuato poplite nostrum.

Heroina igitur cuius mordacibus imo
Pectore depulsis grates persolue cubilis
Legitimi auctori, fortunatissima cuius
Solijs auspicijs dextris ductuq; secundo
Nacta uirum es, subiit qui tanta pericula bello,
Pro pietate tulit qui tam foeliciter arma,
Laudeq; gestarum rerum celeberrimus omni
Tempore uicturum meritis pro nomen adeptus.

Tu quoq; magnanimis Heros Heroibus orte
Sponse Deo grates age toto pectore dignas;
Quod uirtute parem nec nobilitate minorem
Ingenita, sociam thalami tibi iunxit amandam:

Que tibi coniugij nisi spem fecisset, Hymenq;
Pulchra maritali cincturus tempora ferto
Præ foribus staret, ueterum figmenta q; uatis
Vera essent ambire Deos connubia fictos;
Nupta Ioui Iuno non esset facta marita,
Nec cum Marte Venus Iunonigena q; marito
Furtiuo toties sociasset corpora uinclo
Nec tibi Leucothœe satus ex Hyperione formam
Versus in Eurymones spoliū uitiaisset amicum:
Sola sed hæc Diuūm potuisset flectere sensus.
Nec mirum, tantò formæ splendore coruscet
Pulchrior, aureolis quantò uer floribus hirtis
Gratius est pictum glacialis frigore brumæ,
Mane serenato rutulanti lumine qualis
Exit ab Oceano Phœbi rota splendida magno;
Talis fronte sedet commista pudore uenustas
Ingenuo: talis radios pudibunda refundunt
Lumina: lacte alas malas rubor imbuat auribus.
Gratia purpureis mirè coniuncta labellis,
Facundusq; lepor pleno fluit ore, capilli
Ex humeris pendent multis flauis intertexti
Chrysolithis, uarijs auratum syrma smaragdis.
Quod depictus obit limbus baccisq; decorus,
In quo Sarmatiæ sunt scripta insignia regum,
Quos tua nunc socrus longæua stirpe recenset
Insignes proauos atauosq; illustribus actis.
Additur his alius contextus laspide limbus,
Qui seriem recitat maiorum Saxo tuorum
Edite Cæsaribus: quas Marte rebellia iusto
Regna subegerunt, quos promeruerunt triumphos.
Si niueis demas ornatus artibus illos
Deliciasq; nouas, & contemplare recessus
Arcanos mentis primum quæ pectore clauso
Impolluta sedet fidei pietatis imago
Occurret coniuncta sacræ: mox deinde sequetur

Vera

Vera datæ cûstos fidei reuerentia CHRISTI,

Aſſiduis precibus ſtudijsq; intenta ſacratis.

Huic comes eſt morum ſplendore modestia comta

Quæq; puellaris dos prima decuſq; cateruæ

Eſt regale pudor mira probitate politus.

Sic Deus exornat primis reuerenter ab annis,

Qui ſua cunq; colunt ſincera numina mente

Praua nec impuræ peragrant compendia uitæ.

Sic quoq; prole pia donat pietate parentes

Recta præſtantes & Relligione potentes.

Ergo tuis tædis gratantes undiq; dextris

Effuſi ciues, iuuenes, matresq; puellæq;

Applaudunt Superos ſtudioſe inuota uocantes,

Vt tua propenſo fortunent uota fauore.

Salue feſta dies quo tot uirtutibus aucta

Heroïna, ſedens gemnis auroq; rigente

Lectica, aduehitur Nicri florentia ad arua,

Heydelberga iacet doctis ubi foeta Camœntis.

Magna puellarum ſtipat latus undiq; ſponſæ,

Læticia exultans per compita plena caterua.

Qualis ſeruandi ſanctum ſtudioſa pudorem,

Te Dea cliuorum memorumq; ſacerrima cuſtos

Proſequitur grefſu iuga per montana citato:

Talis in obſequium comes it propenſa fidele

Turba, genus propria exſuperans uirtute parentum,

Quæ dat multiplices teſtantes gaudia plauſus.

Præcipitatq; moras cupido noua nupta marito

Ominibus lætis celebrem utducatur ad aulam,

Atq; diu uotis patiatur uterq; petitis.

Regalem hanc pompam iuuenes bis mille coronant,

ſublimes in equis oſtro tectisq; tapetis,

Magna uoluptatis promunt qui pectore ſigna,

Post deſiderium quod dextro ſidere longum

Tædifer adſit Hymen redemitus tempora fertis.

Hos inter nulli ueterum uirtute ſecundus

IMPERII

IMPERII Augustus Sacri septemuir, habenas
 Iustitiae latus qui flectit ad ALBIDOS undas,
 Teq; Auguste stetit quo felix Cesare Roma,
 Omnibus exaequat meritis, animiq; uirilis
 Diuitijs: sana sed cognitione Tonantis,
 Integroq; Dei cultu, sanctoq; timore,
 Atq; propagandi Christi pomœria amore
 Omnes exsuperat longe, queiscunq; potestas
 Regna gubernandi fuit unquam tradita. Salus
 Musarum & fidei Mæcenas optime sacrae.
 Te quibus Heroum celebrabo maxime uerbis
 Horrendam cuius prudentia summa ruinam
 Imperio, sumptis damnato à sanguine penis,
 Avertit nuper, furijs incendia quando
 Atq; faces plenas rectis inferret amicis
 Audaci Vulcanus seditione rebellis.
 Te quibus Heroum celebrabo maxime uerbis
 Cuius ope Aônides caput exeruere sorores
 Excelsè, atq; odium uulgi insaturabile spernunt.
 Fida gubernaculo cuius custodia nauis
 CHRISTE tuæ, tristi hoc non tempore defuit unquam
 Aeolus aduersis licet insurrexerit auris
 Sepius, & tumidis iactauerit aestibus equor,
 Ac picea totum caligine texerit orbem,
 Nunc his, nunc illis clauo rectoribus alto
 Excussis, laceram obruerint freta turbida puppim.
 Salue Christiadium portus fidissime rerum.
 Naufragij tabulas reliquas ne desere longi,
 Ira uelis penitus ni obsorbeat æquoris omnes.
 Imminet asperior multo furialibus austris
 Tempestas & nunc Euruscq; Notuscq; procellis
 Intumuere feris, iactantq; ad littera uastos
 Fluctus, consilio qui ni sedentur, & acri
 Marte refrænentur, malefide transtra fatiscunt
 Nexa, relaxatis laterum compagibus omnes

Fluctibus

Fluctibus immodicis nullo discrimine fracti
Mergentur: siquidem non parcitur amplius ulli.
At tu quem nullus turbo, nullus uel tumultus
Inflexit, persta, & rabidos compefice furores.
Sic tibi pro meritis Ecclesia grata coronam
Conuentu in procerum, qui nunc est summus habendus,
Regalem imponet, quò cum pare numine Diui
Induperatoris partita sorte laborum
Romani Imperij sustententes sceptriger oras.
Sic Deus inceptis uires ingentibus addet.
Sic dabit in superas post facta illustria sedes
Ingrediariis ouans, & consocière beatis
Cælicolis, Diuos inter non ultimus hospes.
Salue Auguste, Ducum salue augustissime Princeps.

Ergò magnanimæ lux & spes altera gentis
Sponse tuam mentem pertendent gaudia uera.

Iam letare Dei coniunx Ecclesia sancta
In Domino gaudete Deo, qui ciuibus estis
Ascripti superis, impollutumq; liquorem
Fontibus ex sacris hac tempestate periclis
Omnibus exuti hîc (benefacta agnoscite dia)
Hauritis mecum: & uenerantes numina trina
Hac prece uel simili tædas orate secudent.

O æterne Deus, mens o castissima, casti
Principium thalami, sanctiq; benigne patrone.
Da modo, quæ præsens Hymenæus gaudia læta
Attulit applausu, sancto diuturna fauore
Efficiat stabilis spirabile numen amoris
Laticiaq; dator, uerus concordia & auctor
Atq; thorum exhilaret uenerando iure sacratum
Æmula mirificæ ueniens uirtutis auorum
Progenies, sancta quæ in religione parentum
Constanter maneat lapsis, & rebus asylum
Perstet in extrema mundo ueniente senecta.

Mi Deus omnipotens duo qui clarissima mundi

Lumina:

Lumina confoceri uinclo propiore ligasti,
Ne tuus exiguus numero & grex uiribus orbis,
Quem multi dira feritate minisq; Tyranni
Delere ingenti prorsus nituntur opum ui;
Victus tormentis, flammis sine fine paratis,
Victus & exilio, Martisq; furore cruenti
Concussis animis rebus desperet in arctis;
Horum ast infracto procerum munimine septus,
Omnipotente tua ceu tectus tegminis umbra,
Hospitium inueniat post tot uenerabile clades,
Liber & horrifera terroribus ora resoluat
In laudes pater alme tuas, merita atq; celebret;
Facq; diu tali ut nos libertate fruamur,
Et tua se terras diffundat gloria in omnes.

FINIS.





Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.





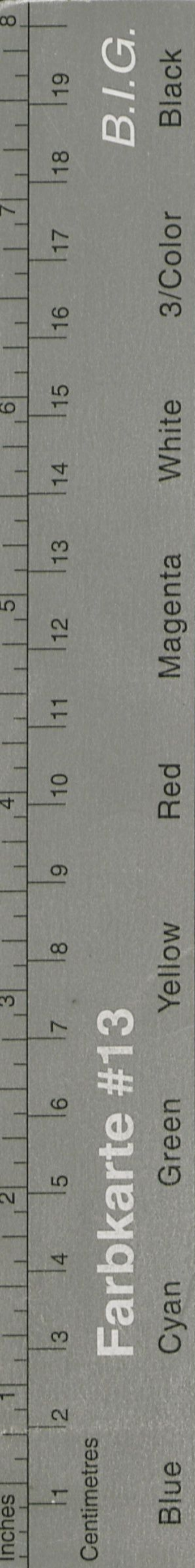
1/c 2504 OK

h/c

ULB Halle
004 976 339

3





B.I.G.

Farbkarte #13

XXV, 25^m
F. 60. 4^o

(cat. 1, 285.)

Vc
2504

EPITHALAMION IN NVPTIAS

ILLVSTRISSIMI PRIN-
CIPIS AC D. D. IOHANNIS CA-
SIMIRI COMITIS PALATINI RHENI, BAVA-
riæ Ducis, &c, clementissimi sapientissimiq3 Princi-
pis atq3 D. D. FRIDERICI Comitis Palatini Rheni,
Sacri R. imperij Archidapiferi, & Electoris, Bauariæ
Ducis &c, F: & genere & virtute atq3 pietate nobilif-
simæ Heroinæ D. D. Elisæ Saxonix Principis, &c.
potentissimi Principis ac D. D. Augusti, Ducis Saxo-
niæ, Sacri R. Imperij Electoris, & Archimarschal-
li, Landgrauij Thuringiæ, Marchionis Mis-
niæ, & Burggrauij Magdeburgen-
sis, &c, F, Scriptum

ju 6. 18. Oct. 1570
2. April. 1590
alt. 38. Jahr.

Ab
HENRICO XENANDRO
ALTKIRCHIO.

HEYDELBERGAE EXCVDEBAT
Michael Schirat, Anuo 1570.

